

A takarító férfi

A szülészetén Bori céltalanul téblábolt a folyosón a szorongó vagy büszke apukák, az átlátszó plexidobozban tologatott újszülöttek és a terhes hasak között, majd délutánonként, amikor odasütött a nap, egy pluszkardigánban kiment a kertbe. Tanúja volt, amikor egy pár a Down-kóros újszülöttjükkel hazaindult, és kilépve a kórházkapun az arcuk egyszerre sugárzott elszántságot, szégyent és megrendülést. Napközben és este többször beszélt a gyerekekkel és velem mobilon, de Matyival is rendszeresen Skype-olt, ennek ellenére pokolian elárvult, álmatlanul forgolódott éjszaka, a magzathoz beszélt, de suttogva, mert az ágya mellett, a függöny túlfelén legtöbbször egy frissen megszült kismama feküdt az újszülöttjével. Mígnem a kórházi büfében összefutott egy bergeni diakónussal, akit a szakmai napokról ismert. Elpanaszolta neki a helyzetét, amire az felajánlotta, hogy bejelentkezhet hozzá. A szülészetén felírták a bergeni címet, és eltávozást kapott, de a lelkére kötötték, hogy Bergen területét ne hagyja el, és rögtön hívja őket, ha rosszul érzi magát. Bori a csomagjai egy részét a diakónusnál hagyta, majd a délutáni hajóval hazaindult. Késő este szállt ki a kakashalmi kikötőben, ahol megosztozott egy másik utassal a taxin, amely egyenesen a nappalink előtt tette ki.

A vacsoránál ültünk, és kezdtünk volna enni, amikor az ablak kinyílt. Először a betörő huzat hidegét éreztem a hátamon, aztán észrevettem az elképedést a szemben ülő gyerekek és Justin arcán. Megfordulva úgy bámultam én is, mint aki jelenést lát.

A legnagyobb beszélgetés közepén fagyott ajkunkra a szó.

A novemberi sötét vastag függönye mögül Bori lépett elő, és állt meg fölötünk, mint egy színpadon, a benti világosságban.

Ahhoz, hogy a nagy hasával ilyen könnyen besétáljon az ablakon, az a háromlépcsős deszkadobogó kellett, amelyet előző nap odatettem.

Amióta Justin nálunk lakott, leszámítva az első estét, az ablakon keresztül közlekedtünk. Délután megjőve már nemcsak a bevásárlószatyrot emeltem át, hanem Justinnel és a gyerekekkel együtt magunk is ott másztunk be, kiiktatva azt a sziklás meredeket, amely nyaktörő kerülővel a bejárati ajtóig vezetett. Ahogy reggelenként szintén az ablakon keresztül hagytuk el a házat. Én és Justin még átollóztunk az alacsony ablakpárkány fölött, de a gyerekek másztak, húzni-vonni kellett őket.

Mígnem rájöttem a tökéletes megoldásra.

A birkalegelők között terméskőből rakott falak vagy rúdkerítések húzódtak. Ott, ahol turistaösvény keresztezte őket, deszkából ácsolt dobogón lehetett átlépni felettük. Ezeket a dobogókat kerítéssel, fallal együtt belepte télre a hó, és elvesztették rendeltetésüket, miután a sima, egyenletes hómezőn csak sítalpakon

lehetett előrejutni. Az utolsó napok voltak, hogy a nagy havak előtt felszedjek két ilyen dobogót. Astritól megkérdeztem, ki bérlti Viperahegyen a család legelőit, majd becsöngettem az illetőhöz. Az az ijedelmét először túlzott meglepődéssel, majd teljes értetlenkedéssel leplezte, de nem hagytam magam lerázni, kénytelen volt felfogni a mondandómat, még ha nem is tájékoztatásban beszéltem, végül továbbküldött a kakashalmi turistaegyesülethez, mondván, hogy a dobogókat ők ácsoltatták, ők a tulajdonosok. Az egyesület elnöke az egyik védőnő volt, akivel mind a gyerekeink, mind a kirándulásaink miatt volt már dolgom korábban, tőle már kölcsön tudtam kérni telefonon a két dobogót tavaszig.

A három gyerek Borihoz viharzott, rácsimpaszkodtak, Bori visszaesett fenékel a dobogóra. Ekkor Misi védelmébe vette az anyja hasát, hevesen eltolta a két kislányt, akik nem hagyták magukat. Lökdösődés támadt. Bori csitította őket, a hadonászásból kihalászott egy-egy kezét mindhármuktól, a hasára tette, mondván, hogy inkább a kisöccsüket tapogassák meg, aki szintén izgatott lett és rugdalózik.

Az asztalhoz már közösen vezették, hogy eldicsekedjenek neki az aznapi vacsorával, ami nekik, „szárazföldi kis patkányoknak” és nekem, „a főpatkányoknak” – ahogy magunkat megneveztük – a nap szenzációja volt.

Joard néhány éve már nem szállt vízre a csónakjával, ahogy nem használta a rákfogó rekeszeket, varsákat, horgászbotokat se, de miután Justin melléköltözött, majd kiderült róla, hogy „tengerparti gyerek”, aki ért az ilyesmihez, kölcsönadta neki a felszerelést. Justin kievezett a fjordra, pecázott, lerakta a rekeszeket, varsákat, hetente egyszer kiszedte belőlük a fogást és frissítette a csalit. A közeli térelvő tekintettel akkor már befejezett mindenféle halászatot, de a témában Joardnál a takarítás alatt váratlan felfedezést tettünk: egy kartondobozból több tucat, a nyolcvanas években lejárt paradicsomos makrélakonzerf került elő, amely egy próbanyitás után fertelmesen bűzlött. Justin gyönyörűséggel szimatolt, megesküdött rá, hogy ez „minden tengerek legjobb rákcsalija”. A legelső apállal kitéttünk két makrélával megrakott rekeszt azokra a homokpadokra, ahova ekkor a partról is be lehetett gyalogolni gumicsizmával. Justinnek igaza lett. A következő apálykor tucatnyi tarisznyarák nyüzsgött az egyikben. Míg a másikba egy kamcsatkai királyrák volt beleakadva kívülről úgy, hogy a szétszabdalt hálón át benyúlva nemcsak a makrélát ette meg, de a végtagmaradékokból ítélve a többi kisebb rákot is.

Ez a királyrák valódi tengeri szörny volt serpenyő nagyságú torral és emberkar hosszúságú lábakkal. Nem lett volna miben megfőzni, ha nem őrizgettem volna anyám után egy lakodalmi nagyfazekat, amelyet ő viszont a röjtökmuzsaji nagymama után őrizgetett. Főzni ugyan nem tudtunk benne a mérete miatt, viszont minden más lábast és serpenyőt beleszórtunk, így éppen elfért a konyhapult alatt. Most eljött a fazék nagy pillanata, amikor a királyrákot beletuszkoltuk.

Ez a bíborvörösre főtt rák feküdt az ebédlőasztal közepén.

Bori a gyerekek hálás közönsége volt. A tengeri szörnyet látva készségesen ájuldozott, és túljátszott félelemmel többször megkérdezte, vajon rendesen megfőztük-e, mert őrá az előbb még rákacsintott, sőt az egyik ollójával csattintott utána.

Miután mindenki vett, Vali emlékeztetett minket az asztali ima Bori-féle, „Jövel Jézus”-os változatára, amit rendesen leimádkoztunk. Misi a Joard-tól köl-

csönkért homárvilla használatát mutatta be az anyjának egy rákollódarabon, Erzsi pedig a saját vega kajáját, a hólyagmoszatba göngyölt csicseriborsókrémet kóstoltatta meg vele.

Borit szőröstül-bőröstül beszippantotta a gyerekekkel való foglalkozás – aminek önmagában örültem volna. Csakhogy amíg a gyerekekkel elemében volt, hozám sehogyan se viszonyult. Mintha zavarba hozná a pusztá jelenlétem. Fojtogatott ez a velem szemben tanúsított idegensége, de Justin és a gyerekek előtt viselkednem kellett, nem tudtam megbeszélni vele, csak találgathattam az okát.

A vacsora után, ami a rák anatómialecke-szerű szétcincálása volt, Bori fektetni vitte a gyerekeket, miközben mi Justinnel rámolni kezdtünk. De rövidesen magamra maradtam, mert a gyerekek a hálóból Justin után kiabáltak, kérve, hogy adja elő Borinak József Attila *Altatóját*, amit már kívülről fűjt. A kiejtése ellenállhatatlanul mulatságos volt, ráadásul megjelenítette mutogatással a versben foglaltakat, amit a gyerekek hipnotizálva csináltak utána. A második műsorszám az a kreol bölcsődal volt, amit viszont a gyerekek tanultak meg Justintól, és most elénekelték az anyjuknak.

Mindennek a nyitott ajtón keresztül voltam fültanúja, mialatt leszedtem az asztalt, bepakoltam a szennyes edényt a mosogatógépbe, és eltettem a hűtőbe az ételmaradékot. A rákhoz fehérbor tartozott, egy üveg Petit Chablis, amelyből Justin fél pohárral ivott, Bori – a magzatra való tekintettel – csak az ízéért kortyolt bele. Én a teli poharam után, amely a rák mellé lecsúszott, egy másodikat is csurig töltöttem magamnak, és tevés-vevés közben belekortyolgattam. Ha egy fjordpartra tévedt antropológus kintről megfigyel, az összefüggések ismerete nélkül azt is gondolhatta volna, hogy a pohár körül rituális táncot lejtek.

Késő éjszakába nyúlt a fektetés, de végül egyenletes szuszogás hallatszott a hálószobai matracok felől. Justin már korábban diszkrétan elvonult, és lefeküdt Misi földszinti szobájában. Ott maradtunk Borival az étkezőasztalnál, amely így üresen, kettesben ülve, nagyobbak tűnt a megszokottnál. Hófehér kecskesajtot tettem a Petit Chablis palackja mellé, töltöttem a poharunkba, magamnak harmadszor is bőségesen, míg Borinak egy-két kortyot.

Bori ugyanolyan elérhetetlen volt, mint egész este. Azóta is kerülte a pillantásomat. Az emiatt érzett bosszúságom mostanra elmúlt. Eldöntöttem, hogy időt hagyok neki, jöjjön elő vele, mi bántja. A hosszúra nyúlt csönd után tényleg megszólalt.

– Nem tartod furcsának, hogy Erzsi és Justin egymás között kreolul beszélnek?

– Erzsi egy nyelvzseni – állapítottam meg lelkesen, mintha nem érteném, mire céloz. – Emlékszel, hogy annak a dán kislánynak – hogy is hívták? – tavaly az oviban egyedül ő válaszolt vissza dánul, és pár hét múlva folyékonyan beszélgett vele? Na, most ugyanazt megcsinálta Justinnel is, ráadásul kreolul, ami ezer-szer nehezebb, mint a dán a norvég után. Fantasztikus, nem gondolod?

– Engem akkor is zavar – mondta panaszosan.

– Ez mind semmi! Együtt is főznek. Ki lettem dobva a konyhából.

Házasságunk elején egy tükörtojás megsütésén képesek voltunk halálosan összeveszni. Konyhai konfliktusaink csak azután csitultak el, hogy megérkeztek sorban a gyerekek, akik egyre jobban lekötötték Borit. Kikerült a konyhából, aho-

va én viszont bebástyáztam magam. Miközben főztem, ő a nappaliban játszott velük, vagy Misivel leckézett. A munkaelosztás nagy vonalakban bevált, de Boriban benne maradt a túske, hiába esküdöztem neki, hogy számomra konyhai babérok nélkül is teljes értékű nő.

Kajánul elvigyorodott.

– Akkor már nem te vagy az úr a konyhán? Ne őrjits meg!

Ráharapott a témára, ahogy arra számítottam. Örültem, hogy ironizál, még ha a káromra tette is. Jel volt, hogy elkezdett feloldódni.

– Az új felállásban lényegében a te szerepedet vettem át. Rám jutottak a gyerekek.

Bori arca megint elfelhősödött.

– Tulajdonképpen mennyi időt tölt a lakásunkban?

Azon igyekeztem, hogy szűnjön köztünk a feszültség, kerüljünk közel, és öleljük meg végre egymást, majd a gyengéd érintésbe belefeledkezve, egyszer csak, hipp-hopp, szeretkezzünk ügyesen. De hiába lágyított meg iránta a közösülhetnékem, a kérdése felidegesített. „Beköltözött hozzánk egy franciául beszélő néger menekült, aki most Misi ágyában alszik. Tök egyszerű, tiszta képlet. Mit kell ebből ügyet csinálni?” Ezt harsogtam magamban dühösen, de ki csak ennyit mondtam:

– Nem számoltam. A barátunk. Egyelőre a gyerekeké és az enyém, de remélem, nemsokára ti ketten is közel kerültök.

Prédikáltam, de a hangom nem volt kenetteljes, inkább nyersre sikerült.

Bori szája legörbült, könnyezett.

– Szükség van még rám itt egyáltalán?

Sok könnycsepp, még több bizonygatás után eljött végre az ölelés ideje. A nagy has miatt nem volt hipp-hopp, inkább gyengédség és óvatosság. De a szeretkezés ugyanolyan gyönyörű meglepetésnek bizonyult, mint annyiszor korábban.

A nappali kanapéján hevertünk. El kellett volna vonszolnom magam a matracunkig a hálószobába. Csakhogy kialvatlanabb voltam, mint valaha, mivel azóta is, ha esett, ha fújt, írtam a regényemet hajnalonta. Most megnyílt a föld, zuhanni kezdtem egy feneketlen aknába. De nem nyelt el az álomtalan alvás sötétje. Egy napsütötte légvárat láttam nagy ugrálóplatóval, felfújt elefánttal, tornyokkal, közepeken kétpályás óriácsúszdával. Gyerekek nyüzsögtek rajta. Egy ligetes réten állt, finoman ringatózott. Egy idő után lassan leeresztett, elfeküdt, összehajtogaták, a nagy csomagot elvitték teherautóval. A gyerekek játszottak tovább, megmaradt nekik a fű, a fák, az ég, a szél. Nem hiányzott semmi.

Bori szavait véltem hallani. Azt mesélte, hogy az Isten ugyanígy tűnt el az életéből, ahogy a légvár a rétről. Nincsen többé. Gyerekek játszanak a helyén.

Rögtön felébredtem.

Kapcsolatunk elején láttam a bibliáit, a zsoltaóroskönyvét, az egyházatyák műveinek komor sorozatát, apróbb-nagyobb keresztek a falon, terítőbe hímezve vagy könyvjelzőként, találkoztam a családjával, ahol imádkoztak, vasárnap délelőttönként eltűnt, istentiszteletre ment. Kettőnk között erről a legritkábban beszélünk. Ha mégis, én mindig biztosítottam Jézus iránti rajongásomról, amit pirulás nélkül tehettem. Amikor az első találkozóra mentünk a lelkészhez, aki elvállalta, hogy összead minket, Bori vezetett, én jogosítvány nélküli vőlegényjelöltként mellette ültem. Tudtam, a templomi esküvőnk érdekében nemsokára olyasmire kell majd

mondanom, hogy fekete, amit a legnagyobb jóindulattal is maximum piszkosszürkének látok. Legalább Bori előtt nem akartam foltot ejteni az őszinteségemen. Haladéktalanul bevallottam neki, hogy Isten a legnagyobb metafora a világon, de csak mint alanyi költő használom, ami becsapós, viszont mint magánember, nem hiszek benne. Sajnálom, de nagyon úgy látszik, hogy nincsen.

Majdnem kirepültünk a szélvédőn, ahogy a fékbe taposott. A mögöttünk jövő autó kiváló reflexszel még megállt, valószínűleg az utána következő is, de hogy a kocsisorban távolabb mi történhetett, azt nem tudtuk meg. Harsány buzdításomra Bori repülő startot vett. Utolsó kocsiként csúsztuk át a bevillanó piroslámpánál. Az összevissza dudaszó, a csörömpölés és káromkodás lármája hamar elhalt mögöttünk.

A lelkésznel a legegyszerűbb megoldást választottam: mindenre bólogattam. A legnagyobb metaforáról pedig később már nem ejtettünk szót. Ha felbukkant ezután a mindennapokban, mindketten a magunk módján viszonyultunk hozzá. Miután Borinak Kakashalmon bizonyos értelemben hozzátartozott a munkaköréhez, végképp kerültük mint témát. Én becsülettel kivettem a részem a gyerekek mellett az új keletű vallásos életünkben, amit annál könnyebben tehettem, mert az imák és a templomba járás összességében az időnk töredékét vitte el.

Időközben, ahogy észrevettem, mintha apadt volna Boriban a vallásos buzgalom. Amit magyarázhatott, hogy az egyházi hivatalban nem került baráti viszonyba se lelkésszel, se templomszolgával, se orgonistával, se az irodavezetővel. Ez tiszta sor volt, más fából voltak faragva, ráadásul az ő vallásosságuk sokban különbözött Boriétól. Amit végre ki tudtunk beszélni. Például az alkohol többé-kevésbé tabunak számított Kakashalmon, az egyházi hivatalban pedig abszolút tilalom alá esett. Az egyik lelkésznek minden évben nem kis fejfájást okozott, hogyan magyarázza meg a konfirmációra készülő fiataloknak, hogy a kánai menyegzőn Jézus borra változtatta a vizet, ráadásul a vendégek is lerészegedtek. Nagyokat vihorásztunk a lelkész kárára fektetés után, amibe beleadtuk a nagy metaforára irányuló hallgatásunk minden feszültségét, még a misebort is felemlgettük, ami számunkra megszokhatatlan módon alkoholmentes volt, ennek megfelelően nejlonízű.

Most egyszerre olyan éber lettem Bori vallomásától, hogy felpattantam a heverőről, és odamentem az asztalhoz. Egy falatot a számba vettem a kecskesajtból, kitöltöttem a Petit Chablis maradékát, mutatva a palackot Borinak, aki a fejét rázta.

– Végig ettől féltem – mondtam néhány korty után.

– Mitől?

– Hogy a hitetlenségem rossz hatással lesz rád.

– Nem amiatt.

– Biztos?

Bólintott, de közben huncutul mosolygott. Nem firtattam tovább.

– És nincs a helyén semmi úr?

– Már mondtam. Ti vagytok ott a gyerekekkel.

Ezt olyan angyali ártatlansággal jelentette ki, hogy hittem neki.